

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 238/2025-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **News and Media Holding a.s.**, Einsteinova 25, Bratislava, IČO 47 256 281, zastúpenej Škubla & Partneri s. r. o., Einsteinova 25, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/13/2023 z 29. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktorého zrušenia sa zároveň domáha spoločne s náhradou trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že právna predchodkyňa sťažovateľky bola stranou v konaní vo veci ochrany osobnosti vedenom Okresným súdom Bratislava V pod sp. zn. 7C/239/2007 v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa žalobca ([REDACTED]) domáhal okrem iných náhrady nemajetkovej ujmy. Okresný súd rozsudkom zo 6. decembra 2007 zaviazal právnu predchodkyňu sťažovateľky na zaplatenie sumy 16 596,96 eur, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a súčasne jej uložil povinnosť náhrady trov konania.

3. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 6Co/64/2008 z 11. decembra 2008 potvrdil rozsudok okresného súdu zo 6. decembra 2007 vo vyhovujúcich častiach. Z titulu právoplatného a vykonateľného rozsudku okresného súdu zo 6. decembra 2007 v spojení s rozsudkom krajského súdu z 11. decembra 2008 právna predchodkyňa sťažovateľky poskytla žalobcovi plnenie v sume 22 637,30 eur pozostávajúce z náhrady nemajetkovej ujmy a trov konania.
4. Ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 340/09 z 18. septembra 2012 vyhovel ústavnej sťažnosti právnej predchodkyne sťažovateľky a rozsudok krajského súdu z 11. decembra 2008 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.
5. Krajský súd uznesením sp. zn. 8Co/606/2013 z 2. mája 2014 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.
6. V dôsledku žalobcom podaného späťvzatia žaloby bolo konanie vo veci ochrany osobnosti uznesením okresného súdu sp. zn. 7C/288/2014 z 20. októbra 2016 následne zastavené.
7. Žalobou podanou na okresnom súde 17. októbra 2018 sa sťažovateľka domáhala proti žalovanému ([REDACTED]) vydania bezdôvodného obohatenia v sume 22 637,50 eur s príslušenstvom z dôvodu, že žalovaný nedisponoval právnym titulom, na základe ktorého mu bolo poskytnuté plnenie.
8. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 56C/43/2018 z 13. novembra 2019 žalobu zamietol a priznal žalovanému plnú náhradu trov konania.
9. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 2Co/9/2020 z 1. júna 2022 rozsudok okresného súdu z 13. novembra 2019 potvrdil ako vecne správny a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Svoje rozhodnutie (body 20 až 22 rozsudku z 1. júna 2022) založil odvolací súd na premise, podľa ktorej plnením podľa právoplatného rozsudku, ktorý bol neskôr zrušený, dôjde k bezdôvodnému obohateniu vtedy, pokiaľ ide o plnenie povinnosti, ktorá podľa hmotného práva neexistovala. Vec sťažovateľky bola takou vecou, keďže zrušený bol právoplatný rozsudok konštitatívnej povahy (rozsudok konštituoval novú povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu neoprávneného zásahu do práv na ochranu osobnosti podľa § 13 Občianskeho zákonníka). Peňažné plnenie, ktoré bolo zaplatené na podklade zrušeného právoplatného rozhodnutia konštitatívnej povahy, sa stalo bezdôvodným obohatením z právneho dôvodu, ktorý neskôr odpadol, ktoré vzniklo okamihom, keď bolo rozhodnutie, na základe ktorého bolo plnené, zrušené (tzv. základná premisa). Týmto okamihom začína plynúť premlčacia doba na uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka). V konkrétnych okolnostiach veci začala plynúť premlčacia doba doručením nálezového súdu z 18. septembra 2012 (bod 4 tohto uznesenia), pričom žaloba bola podaná až 18. októbra 2018, t. j. zjavne po uplynutí subjektívnej a objektívnej lehoty.
10. Argumentáciu sťažovateľky o rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi, ktorý videla v skutočnosti, že žalovaný pokračoval v pôvodnom konaní o ochrane osobnosti až do 20. októbra 2016, keď došlo z jeho strany k späťvzatiu žaloby, odvolací súd (body 23 a 24 rozsudku krajského súdu z 1. júna 2022) odmietol s odôvodnením, že v konaní nebol preukázaný vplyv žalovaného na aktivitu sťažovateľky pri uplatňovaní nároku a ani klamlivé správanie či uvedenie do omylu, ktoré by sťažovateľke bránili uplatniť nárok skôr.
11. Dovolanie bolo napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu zamietnuté.

12. Najvyšší súd k dovolacej námietke existencie vady zmätočnosti [§ 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] z dôvodu nedostatočného odôvodnenia argumentov nedostatku dôvery občanov v právo (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe danej rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002 z 1. novembra 2004) a rozporu námietky premlčania s dobrými mravmi zdôraznil jej nedôvodnosť. Konkrétne k námietke rozporu rozhodnutia odvolacieho súdu s rozsudkom sp. zn. 3Cdo/124/2002 najvyšší súd poukázal na relevantné časti (body 16 až 19) rozsudku krajského súdu z 1. júna 2022, v ktorých boli okrem už citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu zanalyzované s akcentom na rozlíšenie konštitutívneho a deklaratórneho charakteru súdneho rozhodnutia rozhodnutia ústavného súdu vydané vo veciach sp. zn. II. ÚS 18/2016 a IV. ÚS 72/2019 a ako nesprávne vyhodnotený záver sťažovateľky o ustálenej rozhodovacej praxi (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002). Na citované rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré bolo označené za ojedinelé rozhodnutie, podľa odvolacieho súdu nenadviazali sťažovateľkou označené rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo/17/2009 a ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 554/2012.

13. K námietke odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002), ktorú nepovažoval za dôvodnú, najvyšší súd zdôraznil, že citované rozhodnutie riešilo inú skutkovú a právnu otázku, pričom odvolací súd reagoval aj na novšiu rozhodovaciu prax. Poukázal aj na súčasný stav odkazom na právnu vetu judikátu R 74/2019, podľa ktorej *„Ten, komu bolo plnené na základe rozhodnutia, ktoré bolo následne zrušené alebo stratilo podľa procesných predpisov účinky, sa bezdôvodne obohacuje len vtedy, ak právny dôvod plnenia reálne nespočíval v hmotnom práve (konštitutívne rozhodnutie – poznámka dovolacieho súdu). Ak právny dôvod plnenia podľa hmotného práva tu bol, potom trvá ďalej, bez ohľadu na to, či právoplatné a vykonateľné rozhodnutie, ktoré toto právo iba deklarovalo, bolo či nebolo zrušené alebo stratilo svoju účinnosť. (deklaratórne rozhodnutie súdu – poznámka dovolacieho súdu).“*

14. Sťažovateľka v dovolaní podanom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP konkretizovala dve otázky, ktoré podľa nej neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu dosiaľ riešené, a to: *„Má byť námietka premlčania posúdená ako rozporná s dobrými mravmi za predpokladu, že k uplynutiu premlčacej lehoty malo dôjsť v dôsledku dôvery strany sporu v rozhodovaciu prax, ktorá nebola v momente namietaného uplynutia premlčacej doby prekonaná, nebola doposiaľ v praxi dovolacieho súdu vyriešená?“* (ďalej aj „prvá otázka“) a *„Kedy, v prípade prelomenia ustálenej rozhodovacej praxe, ako tomu bolo v prípade rozsudku NS SR sp. zn. 3Cdo/124/2002 prelomeného nálezom Ústavného súdu SR IV. ÚS 18/2016 z 9. februára 2017, s ohľadom na dôveru účastníka konania v ustálený právny názor, začína plynúť subjektívna premlčacia doba nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, t. j. kedy sa žalobca dozvedel, že došlo k bezdôvodnému obohateniu?“* (ďalej aj „druhá otázka“).

15. K prvej otázke najvyšší súd akcentoval nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 18/2016, ktorý bol v čase podania žaloby známy, čo vylučuje posúdenie vznesenej námietky premlčania ako rozpornej s dobrými mravmi. Odkázal aj na relevantnú časť rozhodnutia odvolacieho súdu pojednávajúcu o neovplyvňovaní aktivity sťažovateľky žalovaným a o chýbajúcom úmysle poškodiť protistranu v spore.

16. K druhej otázke týkajúcej sa plynutia premlčacej doby najvyšší súd zdôraznil súladnosť záveru odvolacieho súdu, podľa ktorého peňažné plnenie, ku ktorého zaplateniu došlo na podklade právoplatného rozhodnutia neskôr zrušeného, sa stáva bezdôvodným obohatením okamihom, keď rozhodnutie, na základe ktorého bolo rozhodnutie o priznaní plnenia zrušené, nadobudlo právoplatnosť, so zákonom a s judikatúrou. Týmto okamihom začína plynúť premlčacia doba na uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Spojenie počiatku behu premlčacej doby s dňom doručenia zrušujúceho nálezu ústavného súdu preto bolo podľa najvyššieho súdu vyhodnotenú zo strany odvolacieho súdu správne. Predmetom žaloby bol aj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré predstavovalo trovy konania, čo je nárok majúci svoj základ v procesnom práve a vzniká najskôr na základe právoplatného rozhodnutia súdu, ktoré má konštitutívnu povahu. Vo vzťahu k objektívnej premlčacej dobe konštatoval, že právoplatnosťou súdneho rozhodnutia zrušujúceho právoplatný a vykonateľný rozsudok ukladajúci povinnosť plniť začína plynúť objektívna premlčacia doba. Vzhľadom na skutočnosť konštitutívnej povahy rozhodnutia, ktoré bolo zrušené, dňom doručenia zrušujúceho nálezu ústavného súdu začala plynúť aj subjektívna premlčacia doba. Od toho okamihu mala sťažovateľka vedomosť o tom, že bezdôvodné obohatenie vzniklo, kto a v akej výške sa na jej úkor obohatil. Ak žaloba bola podaná na súde až 18. októbra 2018, potom sa tak stalo po márnom uplynutí premlčacej subjektívnej aj objektívnej doby.

II.

Argumentácia sťažovateľky

17. Sťažovateľka napáda rozhodnutie dovolacieho súdu z dôvodu arbitrárnosti. Namieta, že pri podávaní žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá bola podaná až po ukončení konania o ochranu osobnosti, sa riadila závermi vyplývajúcimi z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002, podľa ktorých aj v prípade priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorej základ a výška sa určujú súdom na podklade konštitutívneho rozhodnutia podľa kritérií § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, sa možno domáhať vrátenia pôvodného plnenia až po právoplatnosti rozsudku vo veci samej.

18. Najvyšší súd poukázal v napadnutom uznesení na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 18/2016 z 9. februára 2017 s tým, že ide o rozhodnutie, ktorým došlo k prekonaniu záverov rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002. Z uvedených skutočností najvyšší súd rezultoval, že vznesená námietka premlčania nemohla byť posúdená ako rozporná s dobrými mravmi, keďže v čase podania žaloby na súde už bola judikatúra vyplývajúca z nálezu ústavného súdu z 9. februára 2017 známa. Sťažovateľka v tomto smere namieta, že rozhodným okamihom, ktorý mal byť zohľadňovaný pri posudzovaní premlčania podľa citovaného rozsudku najvyššieho súdu, je moment začatia plynutia premlčacej doby, a nie deň podania žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia (časový aspekt aplikácie judikatúry).

19. Dobrú vieru sťažovateľky v ustálenú rozhodovaciu prax súdy nezohľadnili a zároveň porušili zásadu predvídateľnosti súdneho rozhodovania. Sťažovateľka sa v čase doručenia nálezu ústavného súdu spoliehala na závery rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002, no v tejto dôvere bola konaním súdov sklamaná. Keďže vo veci došlo k porušeniu princípu právnej istoty, potom

aj námietka premlčania vznesená žalovaným mala byť vyhodnotená ako urobená v rozpore s dobrými mravmi (princíp právnej istoty).

20. Sťažovateľka poukazuje na účelové správanie a úkony žalovaného (späťvzatie žaloby po vyše dvoch rokoch od zrušujúceho nálezú ústavného súdu), závery súdov v tomto smere považuje za formalistické (dobré mravy).

21. Záver vo veci konajúcich súdov o tom, že rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002 nie je súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít a ide o ojedinelé rozhodnutie, sťažovateľka spochybňuje odkazom na neskoršie rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo/17/2009 z 23. novembra 2010 a nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 554/2012 z 26. apríla 2013, ktoré na citované rozhodnutie nadviazali (ustálená rozhodovacia prax).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

22. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka arbitrárnosti rozhodnutia dovolacieho súdu z dôvodov uvádzaných v časti II tohto uznesenia vychádzajúcich z nosnej premisy existencie ustálenej rozhodovacej praxe v podobe rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002, ktorého závermi sa mali vo veci konajúce súdy riadiť (bod 18 tohto uznesenia).

23. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd v súvislosti s východiskami rozhodovania vo veci ústavnej sťažnosti zdôrazňuje s prihliadnutím na princíp subsidiarity, ktorým sa riadi konanie pred ním, že jeho úloha spočíva v kontrole zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov zo strany všeobecných súdov s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 4/00, III. ÚS 581/2015).

24. V zmysle už prezentovaných záverov sa ústavný súd pri posúdení namietaného porušenia práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie sústredil a zameral na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľky, ktorú uplatňovala v podanom dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter.

25. Ústavný súd v relevantnej časti rozhodnutia aj s poukazom na svoju stabilizovanú judikatúru zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti, prípadne dôvodnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 494/2020).

26. Zásadnou pre posúdenie jednotlivých sťažnostných námietok je otázka existencie ustálenej rozhodovacej praxe v otázke vzniku bezdôvodného obohatenia z právneho dôvodu, ktorý neskôr odpadol, a to na podklade rozhodnutia konštitutívnej povahy, ktoré bolo neskôr zrušené. Ako prvou sa preto ústavný súd zaoberal argumentáciou obsiahnutou v bode 22 tohto uznesenia, pričom dospel k záveru o jej nedôvodnosti.

27. K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty, ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva, ktorá zahŕňa požiadavku, podľa ktorej obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované, inými slovami, na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach je potrebné dať rovnakú odpoveď (IV. ÚS 14/07), čo je potom modifikované judikatúrou tvorenou na viacerých úrovniach najvyšších súdnych autorít vrátane nadnárodných súdnych inštitúcií. Požiadavka predvídateľnosti súdnych rozhodnutí ako základný atribút právnej istoty je v zmysle čl. 2 ods. 2 CSP napĺňaná prostredníctvom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, medzi ktoré sa vzhľadom na potrebu výkladu čl. 2 CSP vo funkčnej jednote s čl. 3 CSP zaradzujú okrem najvyššieho súdu aj ústavný súd, Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie (pozri II. ÚS 574/2021). Judikatúra ústavného súdu dotvára precedenčnú záväznosť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tom zmysle, že potvrdzuje ústavnú súladnosť dotknutej interpretácie a aplikácie právnej úpravy realizovanej najvyšším súdom (IV. ÚS 459/2022).

28. Podmienkou precedenčnej záväznosti toho-ktorého rozhodnutia nie je absolútna totožnosť so všetkými skutkovými okolnosťami prejednávanej veci. Predpokladom precedenčnej záväznosti je podobnosť týkajúca sa relevantných, ťažiskových okolností prejednávanej veci (II. ÚS 574/2021, IV. ÚS 459/2022).

29. Podľa najvyššieho súdu „ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.“ (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017, 3Cdo/158/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/21/2017, 6Cdo/129/2017, 8Cdo/33/2017).

30. Inak povedané, pokiaľ nejde o rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (je pritom nepochybné, že rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002 nebol publikovaný), tak možno za ustálenú prax považovať aj nepublikované rozhodnutie, ale musí spĺňať ďalšie predpoklady, a to (i) buď je tento názor vyjadrený opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach, alebo (ii) názor je vyjadrený aj v jednotlivom nepublikovanom rozhodnutí, ale na toto rozhodnutie (resp. právny názor v ňom vyjadrený) nadviazali niektoré neskôr vydané rozhodnutia, t. j. opäť musí ísť o akceptáciu právneho názoru vo viacerých ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu. Pokiaľ najvyšší súd odkazuje na nepublikované rozhodnutia, malo by ísť o „viacero“ takýchto rozhodnutí (II. ÚS 328/2022). Ako to z ďalšieho odôvodnenia vyplýva, tento predpoklad vo veci sťažovateľky nebol naplnený.

31. Sťažovateľka v tomto smere atakuje záver vo veci konajúcich súdov o tom, že rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002 nie je súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe, keďže ide o ojedinelé rozhodnutie, pričom argumentuje, že na jeho závery nadviazali neskoršie rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo/17/2009 a ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 554/2012.

32. Úlohou ústavného súdu s ohľadom na svoje postavenie nie je prijať záver k tomu, či označené rozhodnutie najvyššieho súdu tvorí súčasť ustálenej rozhodovacej praxe, ale to, či odôvodnenie k argumentom sťažovateľky obsiahnutým v podstatnom v bode 31 tohto uznesenia zo strany vo veci konajúcich súdov je ústavne udržateľné.

33. S argumentáciou sťažovateľky sa podľa názoru ústavného súdu vysporiadal ústavne súladným spôsobom už odvolací súd vo svojom rozsudku z 1. júna 2022, keď zdôraznil odlišnosť v predmete právneho posúdenia vo veci vedenej najvyšším súdom pod sp. zn. 5MCdo/17/2009, ktoré sa síce odvolávalo na rozsudok sp. zn. 3Cdo/124/2002, no v kontexte vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť na podklade neskôr zrušeného rozhodnutia deklaratórnej povahy. Predmetom právneho posúdenia v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002 bolo obdobne bezdôvodné obohatenie, ku ktorého vzniku došlo na podklade deklaratórneho rozhodnutia. Nespochybniteľným pritom je, že vo veci sťažovateľky išlo o uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého na podklade rozhodnutia o práve na náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu neoprávneného zásahu do práv na ochranu osobnosti majúceho konštitutívny charakter (k tomu pozri aj IV. ÚS 72/2019).

34. Obdobne podľa záverov odvolacieho súdu obsiahnutých v rozsudku z 1. júna 2022 nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 554/2012 z 26. apríla 2013 síce odkazuje na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002, no výlučne v zmysle vyzdvihnutia podstaty inštitútu bezdôvodného obohatenia, a to pri odlišnom skutkovom základe nedotýkajúcom sa vrátenia plnenia poskytnutého z titulu povinnosti uloženej právoplatným rozsudkom, ako to je v prípade sťažovateľky.

35. Konfrontujúc odôvodnenie obsiahnuté v citovanom náleze, ústavný súd afirmatívne rezultuje, že podstatou odkazu ústavného súdu na rozsudok sp. zn. 3Cdo/124/2002 bolo vyzdvihnutie podstaty bezdôvodného obohatenia vyjadrením „zásady občianskeho práva, že nikto sa nesmie bezdôvodne obohatiť na úkor iného, a pokiaľ k tomu dôjde, je povinný takto získaný prospech vrátiť“, a to v kontexte zásadného právneho problému, ktorým bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, t. j. právnej otázky diametrálne odlišnej od otázky, ktorá bola predmetom posúdenia v sťažovateľkinej veci.

36. Skutočnosti už popísané *prima facie* vylučujú premisu prezentovanú sťažovateľkou o tom, že neskoršie rozhodnutia najvyššieho súdu a ústavného súdu, na ktoré poukazuje, na názor prezentovaný v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002 obsiahnutý v podstatnom v bode 18 tohto uznesenia vecne nadviazali, prípadne žeby tento názor akceptovali. Za týchto okolností je preto záver vo veci konajúcich súdov o tom, že rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002 je ojedinelým rozhodnutím netvoriacim súčasť ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ústavne udržateľný.

37. Nedôvodnosť argumentácie sťažovateľky o existencii ustálenej rozhodovacej praxe danej rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002 vedie k záveru o vylúčení možnosti dôvodnosti

na tejto argumentácii založenej námietky porušenia princípu právnej istoty (bod 20 tohto uznesenia).

38. Predbežný ústavne udržateľný záver o tom, že rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002 netvorí súčasť ustálenej rozhodovacej praxe a prevažujúci prístup v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, podľa ktorého súd právo netvorí, ale iba nachádza (8MCdo/4/2014, 3Cdo/233/2015, 3Cdo/223/2016, 3Cdo/253/2018), odôvodňuje v sťažovateľkinej veci ústavnú udržateľnosť aplikácie právnych názorov formulovaných v ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu a ústavného súdu (body 12 a 13 tohto uznesenia) aj do minulosti (retrospektívne), keďže v bodoch 12 a 13 tohto uznesenia citované rozhodnutia boli vydané po rozhodnom okamihu, ako ho definuje sťažovateľka (bod 18 tohto uznesenia). Vychádza sa z toho, že judikatúru nemožno obmedziť len do budúcnosti, preto je aj námietka sťažovateľky týkajúca sa časových aspektov aplikácie judikatúry nedôvodná.

39. Napokon ako nedôvodnú vyhodnocuje ústavný súd aj námietku týkajúcu sa dobrých mravov. Neopodstatnenosť námietky účelovosti v správaní žalovaného pri späťvzatí žaloby s prípadným rozporom s dobrými mravmi bola náležitým spôsobom odôvodnená už odvolacím súdom (bod 10 tohto uznesenia) a s týmito dôvodmi sa stotožnil najvyšší súd (bod 15 tohto uznesenia).

40. Už uvedené predbežné závery ústavného súdu k nedôvodnosti argumentácie sťažovateľky o tom, že rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/124/2002 je súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe, sú dostatočným podkladom pre ústavnú akceptovateľnosť základnej premisy (k tomu pozri bod 9 tohto uznesenia) aplikovanej vo veci sťažovateľky, podľa ktorej peňažné plnenie, ktoré bolo zaplatené na podklade zrušeného právoplatného rozhodnutia konštitutívnej povahy, sa stane bezdôvodným obohatením okamihom, keď bolo rozhodnutie, na základe ktorého bolo plnené, zrušené. Ak sa preto najvyšší súd pri prieskume dovolania riadil touto základnou premisou, poukazujúc pritom na relevantnú judikatúru najvyššieho súdu a ústavného súdu (body 12 a 13 tohto uznesenia), konal v medziach svojej právomoci, jeho úvahy, konfrontujúc argumentáciu sťažovateľky, vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Už uvedené čiastkové závery ústavného súdu neindikujú arbitrárnosť či svojvoľnosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a neumožňujú prijať záver, že napadnutým rozsudkom došlo k porušeniu práv na súdnu ochranu či spravodlivý súdny proces, a tým aj práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie majetku ako následku prípadného porušenia práv na spravodlivý súdny proces, čo odôvodňuje odmietnutie ústavnej sťažnosti v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

41. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky uvedených v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu